

Heikom v akciji.« Vsa razburjena sem poročala, da je Heiko našel šest ljudi. Res je bil uspešen. Žal pa sem morala poročati tudi o razsežnostih tega strašnega plazua, o mnogih pogrešanih in porušeni hišah. Slišala sem moža zaihteti: »Moj Bog, saj to je noro!« Naslednje noči so bile strašne. Čim sem zaprla oči, sem videla, kako naš črni Heiko koplje iz snega glavo.

Poteči je moralo kar nekaj dni, da sem vse to prebolela. Z mnogimi pogovori, s samozavestjo in trdno vero mi je končno uspelo.

V nesreči je umrlo 31 ljudi. Povsem uničenih je bilo sedem hiš, več jih je bilo hudo poškodovanih. Heiko je rešil življenje dvema človekoma. Skupno je preživel 22 ljudi.

48. FESTIVAL GORNIŠKEGA FILMA IN ŠE ČESA DRUGEGA V TRENTU

BAZNI TABOR FILMSKIH FESTIVALOV ✓

NEVA MUŽIČ

Čprav smo se nad plakatom letošnjega gorniškega filmskega festivala v italijanskem Trentu najprej vsi zgrozili, se je na koncu vendarle pokazalo, da je bil edino pravi znak za množico dogodkov, ki so se zvrstili od 28. aprila do 6. maja: od rečne beline do zelenih travnikov in gozdov ter preko strmih sten vse do modrega neba in naprej se je kazal plakat, kajti zgornji del ni bil zamejen. 48. po vrsti je festival že nekako na sredi svoje poti dojel, da film ne bo povedal vsega, kar je treba vedeti, in pokazal vsega, kar se dá videti, zato je segel po še drugih sredstvih sporočanja spoznanj in spominov; tako je bil letos na ogled že 14. sejem publikacij z gorsko tematiko in vsem, kar je povezano z njo, in 5. sejem antikvarnih knjižnih primerkov.

Paša za oči se je odvrtna na glavnem mestnem trgu Duomo, prav tistem, kjer so v 16. stoletju v okviru tridentinskega koncila zakoličili vlogo katoliške cerkve in papeža in »premagali« protestantsko protireformacijo. Pred velikanskim šotorom so tokrat stali posterji – kot kakšni moderni svetniki – tistih alpinistov, ki so videli vrhove vseh 14 osemtisočakov in morda zaslužili tudi svojega boga. Na vsak način je s tem pogledom festival napovedal letošnjo spremljevalno temo, potem ko je v zadnjih dveh letih že osvetlil Patagonijo in Aljasko, se pravi – protagoniste 8000 metrov.

Razumljivo, saj je minilo okroglo 50 let od prvega vzpona na kakšen osemtisočakov, se pravi na Anapurno. Film, ki se je edini tega spomnil še pred trentskega praznovanjem, je bil španski z enakim naslovom, v katerem je španski alpinist **Juan Oiarzabal** osvojil še svoj zadnji osemtisočakov in povabil v bazni tabor **Maurica Herzoga**, ki mu je v steklenici izročil zadnji list svoje knjige, da bi ga prebral prav na vrhu gore in ga potem izročil materi naravi, da naredi z njim, kar hoče. Film je bil eden izmed tistih, ki je ostal zunaj uradne konkurence in je tako lepo ilustriral glavno Herzogovo misel, da so na svetu seveda še druge Anapurne.

KNJIGE IN RAZSTAVE

Vendar pa se je festival v slogu »najprej je bila beseda« tudi sam najprej poklonil vsem knjižnim moljem, ki so skušali vsaj z očmi zaobjeti vseh osemsto primerkov razstavljenih knjig in 350 med njimi popolnoma novih, žirija pa se je lotila poslednjega tehtanja besed in je

Posterje s portreti vseh alpinistov, ki so doslej priplezali na vseh 14 osemtisočakov, so med letošnjim filmskim festivalom v Trentu postavili na osrednji mestni trg, Piazza duomo.

podelila najuglednejšo nagrado ITAS francoskemu avtorju **Yvesu Balluju** za delo »Brodolom na Mont Blancu«, v katerem avtor rekonstruira tragedijo, ki se je na tej slavni gori dogajala za božič leta 1956, ko sta dva mlada alpinista po dolgi agoniji na žalost umrla, medtem ko so v Chamonixu v vzdušju polemik in zgražanj skušali organizirati pomoč. Po besedah poznavalcev je prišla nagrada v prave roke, vendar pa se z odločitvijo, če nas znanje italijansčine ni prevaralo, očitno ni povsem strinjal avtor sam.

Eden od zanimivejših dogodkov v okviru srečanj med avtorji in bralci pa je bil prav gotovo – poleg tega, da so osvetlili alpinistične dogodke v slavni dolini Fassano in

Na eni od tiskovnih konferenc so se predstavili nekateri znameniti osvajalci osemtisočakov – od leve proti desni sir Edmund Hillary, Fausto de Stefani, Kurt Diemberger, Tomaž Humar, Carlos Carsolio in Nives Merol, zadaj stoji vodja konference.

so o svoji stroki spregovorili tudi knjižničarji – vstop (končno) nekega ženskega pogleda na gore in alpinizem, saj se je s svojo knjigo oglasila **Daniela Durissini**, tržaška zgodovinarica, in črno na belem predala svetovni zgodovini neovrgljivo dejstvo, da so bile med prvo svetovno vojno ženske v pokrajini Carnia, revni pokrajini, velikokrat ne le nosači, ki so nosile tudi po 30, 40 kilogramov prtljage, ampak tudi izkušene vodičke, ki so z najpotrebnejšim materialom oskrbovale celo bojne

linije in morale zato obvladati težavne vzpone in prehode.

Organizatorji so do prvih filmskih kadrov odprli še vrsto razstav. Med njimi so izstopale »Gore iz globine morja«, dokumenti **Sergea Bertina**, ki ga je od rane mladosti zanimala narava in se je s svojo kamero sprehajal od gorá do morskih globin ter bil vrsto let najožji sodelavec **Jacquesa Yvesa Cousteauja**, »Bela duša gore« o ledenikih, razstava raznovrstnih umetnikov, ki jih je za delo navdihnila prav gorska tematika, pa znanstvena raziskovanja **Angela Mossa** o fiziologiji gore, fotografije **Massima Marchinija**, ki je gledal na goro kot na življenjsko izkušnjo, ne nazadnje celo filatelistična razstava, ki je postavila v ospredje minerale in nadvse zanimiv arheološki trekking po rimski poti, ki je povezovala Jadransko morje z Donavo.

Da bi festival obdržal vsaj minimalno ravnovesje med himalajskimi višinami in domačimi gorami, je organiziral srečanje med gorskimi vodniki, na katerem niso spregovorili le o svoji za današnje potrebe spremenjeni vlogi, ampak tudi o videzu, usklajenosti z okoljem in novi vlogi gorskih zavetišč – temi, ki utegneta biti nadvse zanimivi tudi za nas in naše razmere, in verjetno srečanje o tej temi ne bi bilo odveč, še zlasti, ker obstajajo o tem diplomske naloge – verjetno ne brez vzroka. Poleg obujanja tovrstne problematike pa so se organizatorji spomnili še Civette in legendarne smeri Solleder, ki sta jo po prvem neuspelem poskusu leta 1925 po severozahodni strani vendarle preplezala **Emil Solleder** in **Gustav Lettenbauer**, 1200 metrov nadvse impresivne strmine v Dolomitih. Leta 1930 se je nanjo povzpela še prva ženska, **Paula Wiesinger**, potem pa smo čakali do leta 1952, da je **Cesare Maestri** zabeležil svoj solo vzpon. Sledila je še zimska zmaga marca 1963 (**Ignazio Piussi**, **Giorgio Redaelli** in **Toni Hiebeler**) in 14. januarja letos še prvi zimski solo vzpon po severozahodni strani, s katerim se je **Marco Anghileri** vpisal med nepozabne. Teža vseh teh vzponov je

Skupščina PZS ✓

Brez posebnih zapletov se je v rekordnih treh urah končala letošnja skupščina Planinske zveze Slovenije, ki je bila 27. maja v Ljubljani. Delegati planinskih društev, ki jih je bilo – morda deloma tudi zaradi zelo lepega vremena – še manj kot minula leta, so sklepe sprejeli z veliko večino glasov, če že ne soglasno, poročila so bila kratka, k razpravam so se oglašali večinoma delegati, ki so v resnici imeli kaj povedati. Predsednik PZS **Andrej Brvar** je na podlagi sklepov upravnega odbora in meddruštvenih odborov v poročilu o delu UO in njegovih organov med drugim dejal, da je potrebno združevati komisije in ukinjati podkomisije, da bodo organi lahko kakovostno opravljali naloge, in da naj krmilo Planinske zveze Slovenije, se pravi politika PZS, še vedno ostaja v rokah amaterskih delavcev in organov Zveze, medtem ko naj izvajanje prevzamejo (seveda plačani) profesionalci. Razprave so bile povečini umirjene z izjemo redkih, ki so zadevale lastninska vprašanja, vendar se je pokazalo, da je celo do teh nesoglasij prihajalo skoraj izključno zaradi nesporazumov. Toda čeprav je bila skupščina kratka, so se delegati na njej dogovorili o vsem, kar je bilo predvideno z dnevnim redom. – Podrobnosti bomo objavili v naslednji številki.

prišla na plan prav za mizo v hali ITC, ko je Marco izjavil, da se mu je uresničil triletni sen, na njegovi desni pa je sedel Maestri in poleg obeh Redaelli.

ŠOLE MENDA NE ZANIMA NARAVA

Da je Trento ne le mesto med visokimi gorami, kar prav gotovo za festival ni brez pomena, ampak da je tudi nadvse akademsko in kulturno mesto s številnimi univerzami in instituti, ne nazadnje je tudi prostor festivala znotraj fakultet za film in jezike, se je pokazalo tudi pri številnih spremljajočih manifestacijah, saj je očitno, da mesto in celotna pokrajina vsaj nekaj časa živita v nadvse ustvarjalni atmosferi festivala. Tako na primer SAT od leta 1997 podeljuje nagrade zaslužnim ljudem ali organizacijam v kategorijah alpinizem, znanost-zgodovina in družba. Letos so nagradili predvsem za zasluge za uspehe številnih alpinističnih navez in za njegov humanizem alpinista **Carla Clausa** na področju raziskovanja za življenjsko delo »Bela vojna« z ledenikom Adamello. Na področju dela, ki spodbuja solidarnost, ekologijo in kulturni odnos do gorá, pa je nagrado prejel »Center srečanja z naravo«, društvo, ki skuša mlade učiti o okolju s stališča naravnih in zgodovinskih znanosti, tudi antropoloških, in vzpostaviti kreativen odnos med umetnostjo in naravo.

In prav na področju mladih se je v Trentu letos zataknilo. Tistega dne, ko je festival skušal pokazati učencem srednjih šol svet gorá, svet živali in ljudi, ki naseljujejo gore, tistega dne, ko naj bi se srečali z režiserji in alpinisti in izmenjali misli, v dvoranah mladih ni bilo. Maestri je izjavil, da se je še enkrat pokazalo, da šole ne zanima narava, ki je najsvetejša reč, ki jo imamo. Naslednji dan so se v časopisih pojavili veliki vprašaji, a šolske oblasti nanje niso odgovorile. Pač pa so študentje filmske režije sklenili, Comitato EV-K-CNR pa odobril, da v času globalizacije evropski film, ki se ukvarja z gorami, mora spremeniti svoj slog in zato bodo v ta namen odobrili sredstva, da po en študent s šole Zelig v Bolzanu in Accademie dell'Immagine dell'Aquila odideta v oktobru 2000 pod Everest in posnmeta film o skupini znanstvenikov, ki se bodo ukvarjali s piramido na njem. Film bodo potem lahko gledali na naslednjem festivalu.

OBČUTLJIVO RAVNOVESJE GORSKE NARAVE

S tem pa pobud za prihodnost še ni konec. Najpomembnejša od vseh je prav gotovo priprava na leto gorá, ki bo leta 2002. V ta namen so se zadnji dan festivala predstavili pobudniki za »Mednarodno zvezo gorniškega filma«, v katero so vstopili festival v Trentu, Nacionalni muzej za gore v Torinu, Mednarodni filmski festival v Autransu (Francija), Filmski festival v Banffu (Kanada), Festival v Cerviniji (Italija), Festival v Grazu (Avstrija), Festival festivalov v Luganu (Švica) in Festival v Torellu (Španija). Vsi se zavzemajo za ohranjanje in še večjo promocijo gorniškega filma, s tem pa tudi opozarjajo na občutljivo ravnovesje oziroma neravnovesje narave. Se pravi: v prihodnosti bo poudarek na ekologiji in na problemu onesnaževanja narave, pred-

vsem vodá, ki se kažejo kot problem številka ena in tematiko resno obravnava v svojih okoljevarstvenih programih tudi EU. V času Svetovnega foruma gorá, ki se bo pričel že v začetku junija v Chamberyju in Grenoblu in kjer bosta sodelovala tudi UNESCO in FAO, bodo organizatorji pripravili razstavo sto slik, kar pomeni, da bo vsak od pomembnejših svetovnih fotografov prispeval po eno sliko z gorniško tematiko.

Med drugimi teksti je bilo v Trentu zaslediti tudi poziv za predloge tistih ljudi, za katere menimo, da so na področju gorskega reševanja storili nekaj izjemnega in si zaslužijo Srebrno plaketo, mednarodno priznanje za solidarnost, ki ga podpira sam papež. Poleg tega bo leta 2002 očitno izšel prevod knjige »Gora sveta, globalna prioriteta«, ki se naslanja na priporočila Agende o gorah iz Ria (1992) in dopolnilo iz New Yorka leta 1997. Seveda gre predvsem za klic o ohranjanju gorá in njihovega ekosistema.

Tomaž Humar prejema posebni Encijan za svoj vrhunski vzpon po steni Daulagirija.

Kar se pa tiče prav filmskega festivala, je odbor odločno razglasil, da v prihodnje lahko pričakujemo nagrado tudi za igrane filme, ki jih bodo vrteli v Bolzanu, hkrati pa napovedujejo nagrado še za najboljši film med tistimi, ki jih bodo alpinisti posneli v lastni produkciji, vendar bodo morali kljub vsemu v tehničnem in estetskem pogledu doseči določeno kakovost.

NAGRAJENI FILM O HIMALAJI

Kako se bo to izšlo s še eno veliko željo, ki jo je občinstvu posredovala letošnja uradna žirija (**Steve Burns**, ZDA, **Francisco Algora**, Španija, **Rachid Benhadj**, Alžirija, **Christophe Profit**, Francija in **Adalberto Frigerio**, Italija – razen Profita so vsi filmski ustvarjalci), ostaja za zdaj še skrivnost, vendar je povsem jasno, da je selekcijska komisija pregledala 201 film iz 23 držav in predala v presojo za nagrade 78 del iz 21 držav, 14 filmov pa je določila za predvajanje zunaj konkurence. Uradna žirija je nato predlagala, da izbor skrčijo na trideset del, češ da je le tako filme mogoče objektivno ali

celo večkrat pogledati in oceniti. Filmi so razdeljeni v štiri vsebinske sklope: gora, alpinizem, raziskovanje ter šport in avantura.

Ko si ogledaš večino filmov, postane jasno, da je glavni problem čisto drugače, namreč v mešanju res profesionalnih filmov s skoraj amaterskimi, oziroma povedano drugače: za nekaterimi filmi je zaznati veliko denarja in poklicne ekipe, za drugimi skromna sredstva in kame-re, ki so jih alpinisti prvič držali v rokah ali jih pritrdili na svoje čelade. Treba je namreč vedeti, da filmski festival v Trentu sploh ni samo alpinističen, zato najdemo med njimi filme, ki jih za raziskovalne programe predvsem velikih televizijskih hiš in za kanal National Geographic snemajo avtorji tudi po leto dni in več. Letošnji zmogovalec pri tem ni nobena izjema, skoraj bi lahko rekli, da prej pravilo; v pravilniku festivala namreč stoji stavek, da se mora zmogovalni film odlikovati po umetniški plati, hkrati pa v najboljši možni luči predstaviti glavno geslo festivala, ki ima bolj kulturne kot športne aspiracije.

In »Himalaja, mladost nekega vodje« jih prav gotovo ima. Kot izvršni producent se že na začetku pojavi nekdanji francoski igralec **Jacques Perrain**, kar daje

Velika nagrada mesta Trento: režiser Eric Valli je v koprodukciji posnel svoje tibetanske prijatelje iz pokrajine Dolpo visoko v nepalski Himalaji.

filmu takoj poseben pečat, saj je znan po tem, da podpira filme o naravi in s kulturno-ekološko tematiko. Režiser **Eric Valli**, prav tako Francoz, je v okviru evropskega sklada za scenarij in v francosko-nepalsko-angleško-švicarski koprodukciji posnel tako rekoč svoje tibetanske prijatelje, ki živijo v pokrajini Dolpo, ki je hkrati tudi eden od najbolj izoliranih in visoko ležečih predelov v nepalski Himalaji. Tako so ljudje tam še najbolj avtentični in prav to je tisto, kar v tem filmu navdušuje. Vse ostalo pripada težavnemu boju za obstanek, osebnemu ponosu in boju za oblast. Zgodba, v kateri en šef odhaja in drugi prihaja, preobrat pa se dogaja med potovanjem črede jakov iz ene doline v drugo preko visokih hribov, in kjer pod površino slike tli še prikrito ljubezensko čustvo, je tista referenčna točka, ki najde občinstvo kjerkoli na zemeljski obli, saj govori o elementarnih človekovih potrebah, kot so dostojno življenje, urejen dom in spoštljiv odnos do človeka in narave. Režiser in ekipa so film snemali devet mesecev ne glede na to, da je režiser dobro poznal tako glavne junake, ki so pri filmu ves čas kreativno sodelovali, kot

tudi življenje samo, saj je preživel v tistih krajih kar precej časa in napisal o tem več knjig. Bogastvo tega filma so igralci naturščiki in fantastična fotografija.

»KAVALIRJI VIŠIN« ZA POSLASTICO

Nagrade zanjo pa ni dobil ta film, ampak **Patrice Aubertel** za raziskovalni film o Ushuaii, zemeljskih spominih, o kraju Tepuy v Venezueli, kjer so se nad naravo navduševali predvsem ornitolog, biolog in geolog. Res je, kot bi se znašli na drugem planetu. Vse skupaj je bilo seveda posneto za veliko serijo o naravi francoske televizije.

Za raziskovalno delo je pristal na prvem mestu avstrijski film o živali na majhnem koščku precej osušene zemlje, ki jo človek s svojimi posegi spreminja v še večjo puščavo. Film »Sledi v pesku« je definitivno dokazal, kakšni naporji so potrebni za snemanje majhnih ekosistemov in si je nagrado vsekakor zaslužil.

Vse druge nagrade so šle v roke skromnejšim prispevkom. Za gore jo je prejel švicarski film »L'e uscia«, ki prikazuje kmeta iz doline Bregaglia, ki za noben denar ne bi zapustil sicer težaškega dela na gori in se preselil v mesto. Tam je že bil, a ima raje samoto in osamljenost gorskih pašnikov in gozdov. Zelo prepričljiv film, še posebej, ko dobi besedo tudi glavni junak in ko vidimo, da samota ne pomeni nujno tudi duhovne revščine.

V kategoriji igranih filmov je odnesel lovoriko film »Ötzi in njegov svet«, ki je nastal po do danes odkritih zakonitostih življenja v gorah, ki so jih znanstveniki lahko ugotovili ob najdbi znamenitega Ötzija. Lep in domiseln film, morda v celoti nekoliko predlog!

Za najboljšega italijanskega avtorja je žirija določila **Valeria Folca** in njegovo »Veliko steno«, seveda El Capitan, pravzaprav »Retacent Wall«, ki se niti od daleč ne more primerjati z lanskoletnim filmom **Stipeta Božiča**, ko je posnel v tem delu stene alpinista **Tomaza Humarja**.

Kot poslastica pa še film z alpinistično vsebino, seveda, »Kavalirji višin«, švicarski film treh avtorjev (**Gianluigi Quarti**, **Giovanni Cenacchi** in **Fulvio Mariani**), ki so se v zabavnem zamahu lotili italijansko-švicarskega tekmovanja v direktissimi zahodnega vrha Lavareda leta 1959 med Švicarjema **Webrom** in **Schelbertom** in člani Veveric iz Cortine. Na predstavo in podelitev so prišli številni člani omenjenih Veveric, ki jim ta zmaga očitno še danes pomeni statusni simbol, gledalci pa so se zabavali, ko so videli, s kakšno ihto se predvsem italijanski udeleženci še danes spominjajo dogodkov, ko so s Švicarjema tekmovali, kdo bo prvi na vrhu in kdo po najbolj direktni smeri, in kako vsak zase o sebi misli, da je bil takrat v tisti tekmi do drugega pošten in predsem gentleman, fotografija pa seveda kaže prav nasprotno. Film je pošteno priznal, da gre tudi v tem športu za nacionalni prestiž in osebno uveljavljanje. Izdelek je solidna, predvsem pa humorna kombinacija sedanjih intervjujev z nekdanjimi udeleženci in dokumentarnih posnetkov tedanje bitke s časom.

V kategoriji »Pustolovščina in šport« je dobil nagrado južnoafriški film *Oceani strahu*, v katerem plezalci dokončajo izredno težavno smer.

Za avanturo in šport je dobil nagrado južnoafriški film »Oceani strahu«, v katerem plezalci dokončajo izredno težavno smer, ki jo je pred časom pričel najbolj izkušen med njimi, z vrha pa se spustijo s padalom. Zanimivo, predvsem zaradi enkratnih posnetkov narave!

ZAKAJ »DHAULAGIRI EXPRESS« NI DOBIL NAGRADE

Posebnih nagrad so različne žirije podelile kar 13, za nas pa sta prav gotovo najzanimivejši dve. Za film »Kjer pršijo meglice – Pršivec« v režiji **Igorja Likarja** z odlično kamero **Janeza Kališnika**, ki predstavlja zanesljivo kakovost serije o slovenskih gorah, posebna žirija pa se je odločila, da dobita **Klemen Veber** in **Aldo Kumar** nagrado za najboljšo glasbo, ker odlično dopolnjuje sliko in poudarja njeno poetičnost, še posebej na začetku, ko odlično dopolnjuje nekakšno religiozno noto, ki jo ponuja sam prostor dogajanja.

Drugo presenečenje je bila nagrada U.I.A.A. (Mednarodno združenje planinskih zvez), ki za največji alpinistični uspeh ni odšla v roke naveze Stipe Božič-Tomaž Humar za »Dhaulagiri express«, film, ki v velikem zamahu prikaže veličastno steno in alpinistov dvoboj z njo, ampak mladim domačim plezalcem (**Andrea Zanetti**, **Cristoforo Groaz**, **Giorgio Pancheri**), ki so odšli v Pamir in tam preplezali steno, ki se je po njihovih besedah izkazala za težjo, kot so sprva menili; posebno vrnitev je zahtevala številne bivake v steni. Režiserja **Lorenzo Pevarello** in **Alberto Beltrami** sta filmu dala naslov »Pamir Alay, plezanje v veliki steni 1999«. Po posnetkih sodeč je težko soditi o težavah, vsi pa so si bili edini, da je nagrada vprašljiva. Predsednik žirije se je moral zagovarjati in je povedal, da so nagrado podelili predvsem zaradi preprostosti in iskrenosti filma, ki jih je prevzela, hkrati pa naj bi bil prav ta film tisti, ki odlično ponazarja alpinistični duh organizacije, ki nagrado podeljuje.

Tretji naš film v tekmovalnem programu je bilo delo **Marjete Keršič Svetel** »Valentin Stanič«. Kot je bil že **Stanič** pogumen posebnež in natančen raziskovalec, ki je za znanost storil prav vse, tako se je tudi avtorica lotila filma o njem in sodelovala s številnimi inštituti in poznavalci ne le Staniča kot alpinista, ampak tudi kot znanstvenika in kasneje prijaznega dušnega pastirja primorskim prebivalcem, še zlasti otrokom, ki jih je navadil marsikaj koristnega in praktičnega za vsakdanje življenje. Izredno skrbno pripravljen in odlično posnet film!

Zgodovina menda beleži leto 1901 kot tisti datum, ko lahko govorimo o prvem posnetku z gorá. Gre za kratke fragmente, saj kadar gre zares, snemalec ne more snemati, ampak rešuje predvsem sebe. In letos, ko je bila obletnica prvega vzpona na osemtisočak, se je pokazalo, kako ta trditev drži.

Od vseh 14 osemtisočakov je filmsko gradivo dočakalo končno obdelavo le šestkrat. Tako smo v Trentu lahko videli Anapurno, Everest, Nanga Parbat, K2, Makalu in Manaslu. Ostali vrhovi so v surovem materialu ali le napol zmontirani.

Zanimivo je, kako stari filmi še vedno delujejo nadvse mogočno, dramatično in hkrati izžarevajo neko nedorečeno poezijo. Nekaj te skrivnosti se še danes drži tudi prvih zmagovalcev in **Sir Edmund Hillary** je bil v Trentu prav gotovo eden izmed njih. Srečanja, ki so jih organizatorji pripravili s številnimi slavnimi in uspešnimi alpinisti, so vznemirjala tudi tiste, ki se sicer z alpinizmom ne ukvarjajo.

SPOMINI NA STARE FILME

Takšno stanje duha je še najbolje ujel **Reinhold Messner**, ki je ob zaključku festivala pripravil pregled najbolj prelomnih trenutkov pri osvajanju Himalaje in na oder vabil ljudi, ki so v tem kontekstu nekaj pomenili in še pomenijo. Najprej seveda legendo italijanskega alpinizma **Ricarda Cassina**, pa **Christopherja Profita** in **Kurta Diembergerja**, ki je priča kar več obdobjem, in

Carlota Carsolia, Fausta de Stefanija, Krzysztofa Wielickega – vsi so stali na vseh osemstisočakah in vsak je povedal kakšno svojo izkušnjo ali opredelil svoje početje. Končalo se je z začetkom, kajti ko so Francozi osvojili Anapurno, so od dveh možnosti izbrali njo, ker je bil Daulagiri v tistem času zanje pretežak.

In tako je Messner pripravil iztočnico, da je na oder lahko za konec stopil **Tomaž Humar** in povedal nekaj misli. Nato pa je sledilo največje presenečenje: prireditelji so mu podelili posebni Encijan za alpinistični uspeh, Siru Edmundu Hillariju in Reinholdu Messnerju pa za posebne zasluge v alpinizmu in skrbi za naravo.

Boljšega konca si ne bi mogli zamisliti: združil je preteklost, sedanjost in prihodnost. Preteklosti so s kritičnim pogledom na filmsko tematiko, ki se tiče gor, prireditelji dali besedo že čisto na začetku, saj so kritično zastavili pogled na nekatere prve scenarije s tega področja, ki so potem na umetniškem področju ponujali nekakšne kliše nadaljnjim zgodbam in izdelkom.

Film »Gora«, v katerem je igral slavni **Spencer Tracy**, je že eden izmed takšnih primerov, ko so ameriški scenaristi predstavili probleme iz doline in po nepotrebnem prikazali goro kot nekaj negativnega. V retrospektivi so se organizatorji spomnili še **Victorja Matura** kot domačina, katerega oče je odšel v Ameriko, sinu pa bodo od julija do septembra namenili retrospektivo v Madon-

ni di Campiglio. Omenimo, da so gledalci lahko znova presodili kakovost filmov **Luisa Trenkerja**, ki so ga nekoč razglašali za kič, spet drugi pa za humanista, in ne nazadnje še Jamesa Bonda, konkretnije njegovega dvojnika, kaskaderja **Remyja Julienna**, kadar je šlo za nevarne scene – in kot vemo, se je tudi James Bond gibal v gorah.

Tudi švicarski film je dobil svoj prostor, čisto po pravici, saj o njem vemo prav malo, čeprav so švicarski režiserji dali velik prispevek celo v francoskem igranem filmu, **Xavier Koller** pa je leta 1990 za svoj film »Reise der Hoffnung« prejel oskarja. Kot je dejal direktor švicarske kinoteke **Herve Dumont**, je težko govoriti o švicarskem filmu, saj ima vsak narod, ki je sestavni del Švice – nemški, francoski, italijanski in retoromanski – svojo kulturo. Tudi v umetniškem smislu so se francoski avtorji kmalu obrnili v igrani film, nemški v dokumentarni, Italijani pa vemo, da imajo festival v Locarnu, ki je ena izmed največjih valilnic filmskih talentov.

In v tem smislu je v prelepi dvorani prvega nadstropja palače Geremia predsednik **Claudio Visintainer** zaključil filmski festival z besedami: »Gledati moramo v prihodnost. Pa ne le v leto 2002, ko bo leto gorá in bo festival v Trentu praznoval petdeset let, ampak še naprej, tako kot nam je to ves čas dopovedoval letošnji filmski plakat.«

UMRL JE IDEJNI VODJA IN KRONIST SLOVENSKEGA PLANINSKEGA DRUŠTVA V BARILOČAH

POSLOVIL SE JE DR. VOJKO ARKO ✓

V San Carlosu de Bariloche v Argentini je letošnjega 9. marca v osemdesetem letu življenja umrl **dr. Vojko Arko**, planinec in pisatelj, duša slovenskega andinizma v Južni Ameriki, ustanovni član Slovenskega planinskega društva v Argentini, pobudnik za gradnjo planinskih koč in poti, predvsem pa alpinist in idejni vodja slovenskih argentinskih alpinistov in planincev. Dve odpravi v Patagonijo, ki se ju je udeležil, več prvenstvenih smeri in prvih vzponov na vrhove, tudi na Cerro Arko, gorski vrh, ki so ga imenovali po njem, so le fizični izraz njegovega alpinizma.

Bil je sodelavec mnogih svetovnih revij, posebno španskih, ameriških in švicarskih, ki so naravnane tudi raziskovalno.

V slovenskem jeziku je napisal knjige Zgodbe z Nahuel Huapija (izšla je leta 1975 v Mohorjevi družbi v Celovcu), Ljubezen po pismih (izdalo jo je Slovensko planinsko društvo Bariloče-Buenos Aires leta 1975, prevod te knjige v španščini Amor por carta pa je izšel v Clubu Andino Bariloche leta 1995), v španščini pa Otto Meiling in veliko člankov, nekatere tudi v nemščini. V Sloveniji je bil najbolj znan kot soavtor knjige Dhaulagiri, ki jo je napisal skupaj z **Dinkom Bertoncijem** in ki jo je izdala Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu leta 1956 – Bertoncij je bil takrat član argentinske odprave na ta osemstisočak. Bil je tudi pobudnik za izdajanje zbornika Goré, glasila SPD Bariloče, ki občasno izhaja

Dr. Vojko Arko, ustanovni član SPD Bariloče v Argentini

od leta 1955 in katerega zadnja številka je izšla leta 1996 v sodelovanju s PD Celje – za to revijo je sam tudi napisal največ prispevkov. S sestavkom-novelo Cerro Shaihueque je sodeloval v antologiji emigrantske proze 1945–1991 »Pod južnim križem«, ki je izšla v Mohorjevi družbi leta 1992.